

Otto Hermann

Pesch

**Svědectví
o víře**

VYŠEHRA D

Kniha vychází
v roce 80. výročí založení
nakladatelství Vyšehrad
|1934–2014|

Na obálce:
Vasilij Kandinskij (1866–1944)
Kruhy v kruhu, 1923

© 1972 Schwabenverlag AG, Matthias Grünewald Verlag, Ostfildern
Translation © Helena Medková, 2014

ISBN 978-80-7429-482-2

OBSAH

Předmluva	9
1 Nezvládnutá víra	13
2 Bůh zoufalců?	21
3 Bůh – uprostřed našeho života a přece tak jiný	31
4 Bůh, který osvobozuje?	37
5 Co znamená věřit?	48
6 Svědek víry	56
7 Prostředník víry	64
8 Ten, v něhož věříme	72
9 Bůh živých	82
10 „Slovo se stalo tělem“	92
11 Smíme věřit?	103
12 Nezvládnutelná víra	113
13 Víra a církev	124
14 Víra a morálka	134
15 Víra a budoucnost	144
16 „Nové stvoření“	151
17 O svobodě křesťana	161
Doslov k novému vydání	175
Literatura k další četbě	177

*Mému bratru Albertovi
a všem služebníkům Slova*

PŘEDMLUVA

„Náš Pán, Kristus, budiž svatý ve vašich srdcích. Buďte vždy připraveni dát odpověď každému, kdo od vás žádá svědectví o naději, kterou máte.“ Tak to stojí v 1. Petrově listě (3,15), jímž chtěl apoštol povzbudit pronásledované a zastrašené křesťany v Malé Asii. Situace, v níž má být křesťan ochoten a schopen podat svědectví o své naději, nikdy nepomijí. Není tedy zapotřebí nějak dlouze vysvětlovat, proč se chceme znovu pokusit „vydat počet“ ze své víry. Otázkou je, zda „každý, kdo toto svědectví žádá“, už je dávno nemůže najít někde jinde, a třeba lépe formulované. Proč tedy *tato* nová kniha?

Nebyl to můj nápad. Iniciativa vyšla jednak od nakladatelství Matthias-Grünwald-Verlag, jednak od čtenářů rubriky Cesty k víře v časopise *Wort und Antwort* [Slovo a odpověď], kterou jsem vedl od roku 1967 až donedávna. Ve svých časopiseckých příspěvcích jsem zase navazoval na svoje přednášky pro studenty „přípravného ročníku teologie“ na filozoficko-teologické vysoké škole dominikánského řádu ve Walberbergu. Teď je tedy předkládám v rozšířené a přepracované formě jako knihu.

Tím nechci odpovědnost za další z mnoha publikací o víře sva-
lovat na někoho jiného. Myslím si, že je to knížka svým způsobem specifická a mohla by určitou funkci splnit. Mám totiž za to, že se od jiných publikací na téma *víra v dnešní době* liší, a to těmito vzájemně souvisejícími rysy:

1. Text začíná úplně „konzervativně“, u prosté otázky Boha, která se vynořuje, když člověk přemýšlí o sobě a o svém životě. Chceme postupovat krok za krokem. Nevycházím ani z toho, že „Bůh“ je předem daný a ptát se po něm je naprosto nepřipustné, ale ani z nějakého „spolulidství“ nebo „budoucnosti“ či „dějin“, pokud by to opět znamenalo, že klást otázku „osobního“ Boha nelze, neboť ten je přece „mrtev“ a kdo se takto ptá, je podezřelý

z individualistického a světu vzdáleného „náboženství“, s nímž přece křesťanská víra nemá nic společného. Takzvanými progresivními formami hledání Boha se budeme zabývat také, ale jsem pevně přesvědčen, že je třeba brát jedno po druhém.

2. Kniha nechce mluvit o jednotlivých problémech, nýbrž o podstatě víry, o víře jako celku. Měla by dát čtenáři představu, co je to křesťanská víra. Bude to tedy něco jako katechismus? Název Malý katechismus jsem skutečně zvažoval. Ale na to není kniha dost obsáhlá. Názory a úvahy o tom, co všechno by v textu s takovým titulem ještě mělo být, by byly nekonečné. Není tam např. ani slovo o svátostech. A to z dobrého důvodu: Svátosti jsou vnitřně nutné pro víru prožívanou v církvi, jinak nejsou vůbec zapotřebí. Ten, kdo už dokáže udělat krok od podstaty víry k církvi, může mít ke svátostem různé detailní otázky, ale nebude stát před zásadním problémem. Nicméně na toto a jiná podobná témata existují rozdílné názory, a to oprávněně. Proto se kniha nemohla jmenovat „katechismus“ – to bychom to příliš usnadňovali kritikům. A přesto je jejím cílem mluvit o víře jako celku, jinak řečeno: mluvit o tom, co je pro dnešního člověka, který hledá „cesty k víře“, to nejdůležitější.

3. Kdo bude tuto knihu srovnávat s jinými podobnými (například a především s Holandským katechismem), všimne si poněkud „vědeckého“ jazyka, který se zároveň vyhýbá přehnanému používání odborného žargonu. To není náhoda, bylo to dáno zaměřením časopisu *Wort und Antwort*, v němž jednotlivé kapitoly původně vycházely. Stejně jako tento časopis má i naše kniha poskytovat „teologické informace ne-teologům“. Přitom chce vědomě otvírat pohled do dílny teologů, aby pokud možno i čtenář bez odborných znalostí mohl sledovat, *proč* vznikají nové problémy, *proč* se dnes ptáme na víru jinak a *proč* se odpovídá právě takto. Kniha nemá pouze předkládat současné výsledky teologické vědy, snaží se také ukázat, jak se k nim dospívá.

Proto se text obrací především k *dospělým* čtenářům, kteří jsou ochotni si spolu s autorem klást kritické otázky a uvažovat. Nemyslím, že by byl knižní trh přesycen pracemi tohoto zaměření.

Knihu věnuji svému bratru Albertovi. Dlouhá léta byl kaplanem na vesnici i ve velkoměstě a dnes je vojenským farářem a docentem Námořní akademie ve Flensburgu. Je tedy jedním z mnoha, kdo poznali, jak těžké je hájit v terénu to, co si učení teologové vymysleli u psacího stolu. Spolu s ním věnuji knihu všem, kdo dodnes vytrvali v nelehké službě Slovu. Kéž by knížka pomohla jim i ostatním čtenářům, až budou muset podat svědectví o naději, kterou máme skrze Krista, našeho Pána.

1 NEZVLÁDNUTÁ VÍRA

Připomeňme si nejprve výchozí situaci. To je nutné, chceme-li právě dnes podat *svědectví o víře*. Měli bychom se tedy nejprve pokusit obecně popsat dnešní svět se všemi důsledky, které z něho vyplývají pro chápání a praktikování víry ve srovnání s minulostí? To už bylo uděláno mnohokrát a velmi inteligentně.¹ Pro začátek postačí (a bude to i zábavnější a názornější), když vyjdeme ze skutečné události.

Bůh a sklizeň fazolí

V jedné německé vesnici probíhá sklizeň fazolí. Už nějakou dobu zde pěstují méně plodin, zato na větších plochách. Kvůli rentabilitě a ulehčení práce používají mladší pěstitelé při sklizni mechanizaci, čímž ovšem vznikají ztráty: asi třetina úrody přijde vniveč. Mladším to nevadí. Ale staří protestují: Takhle mrhat Božím darem! Co se urodí, musíme přijímat s vděčností, vždyť to dostáváme prostřednictvím přírody od Boha! Ani jedna fazole nesmí přijít nazmar!

Příští neděli má farář co dělat, když chce staré a mladé smířit, když se snaží vysvětlit, že postoj mladých není neuctivý a názor starých není staromódní. V této drobné příhodě se jeví totiž základní problém víry. Při bližším pohledu zde vidíme dokonce nejhlubší důvod moderní krize víry. To, čím se mladí sedláci od starších liší, se dá stručně shrnout takto: Podle názoru starých se v přírodě, v úrodě na polích, v každé fazoli, která vyrostla „sama od sebe“, zjevuje Bůh, jeho moc, jeho dobrota, jeho láska k lidem – zatímco mladí už to tak necítí. Pro staré je příroda přes všechnu lidskou práci především místo, kde je vidět *Bůh*, kdežto pro mladé je příroda neutrální materiál, který láká *člověka*, aby jej zpracovával

¹ Srov. seznam literatury ke kap. 1. a 2.

a utvářel, a ze kterého se teprve lidskou prací stává něco pořádného a užitečného. A proto se v přírodě odráží *člověk*, ne Bůh.

Mladí a staří Němci tady spolu žijí v řádné katolické obci. Kdyby těm mladým někdo řekl, že ztratili náboženství, rozhodně by protestovali. Staří i mladí věří na Boží moc v přírodě, věří, že veškeré požehnání pro lidskou práci pochází od Boha. A přesto má jejich víra různou hodnotu. Je to vůbec víra v *Boží* moc v přírodě, když člověk vnímá přírodu jako materiál pro *svou* vlastní práci, *svou* formující sílu, *svůj* tvůrčí výkon? Kde má potom hledat a očekávat Boha? Co když je víra nakonec jen stará navyklá venkovská tradice, která by se okamžitě zhroutila, jakmile by odpadla „společenská kontrola“ vesnického společenství? To se přece skutečně stává!

Jde to i bez Boha

Odišný pohled na přírodu vedl v tomto případě k otevřenému, i když zatím ještě docela nevinnému sporu kvůli víře v Boha a z ní vyplývajícího chování. Ale to vůbec není ojedinělá situace. Naopak, my všichni, staří i mladí, z venkova i z města, se ocitáme v podobných konfliktech, ba co víc: my už jsme se dávno rozhodli tak, jako ti *mladší* z naší německé vesnice. Do jaké míry si ještě vůbec uvědomujeme, že jsme na Boha odkázáni? My Boha vlastně nikdy „nepotřebujeme“, ani ve všední den, ani v neděli. A i když věříme, že jsme na Bohu závislí, *chováme* se tak, jako bychom se bez něho mohli a museli obejít. Příkladů je spousta!

Když se blíží bouřka, už nezapalujeme svěcenou svíčku a nesvoláváme rodinu k modlitbě, nýbrž zkontrolujeme hromosvod a šňůru od rádia a od televize vytáhneme ze zásuvky. Když někdo onemocní, neradíme mu, aby se odevzdal do vůle Boží, nýbrž zavoláme lékaře, a když ten nic nesvede, hledáme lepšího. Ani v případě vrozené vady už neztrácíme naději. Dojde-li na pracovišti k úrazu, nepovažujeme to za nezpochybnitelný úradek Boží prozřetelnosti, nýbrž hledáme, na koho bychom to svedli, a pak musí přijít nějaký šikovný inženýr, aby riziko do budoucna odstranil nebo aspoň snížil. Když jsme v zoufalé situaci a někdo nás napomíná, abychom věřili v Boha a modlili se, místo aby nám pomohl nebo poradil,

uráží nás to. Nastane-li nedostatek potravin, neorganizuje vláda devítidenní modlení ani procesí, nýbrž se hledají způsoby, jak zvýšit produkci, a dokonce se dělají pokusy ovlivnit počasí. Neúroda nás nenutí k odevzdanosti do Boží vůle, nýbrž ke zvýšení dovozu. Hrozí-li epidemie, je nařízeno očkování, převařování pitné vody a izolace nemocných, a nikoli prosebné pobožnosti.

Při tom všem vede myšlenka na Boha k víceméně teoretické otázce: „Jestli je Bůh spravedlivý, jak může...?“ Ale tahle otázka už nás vlastně ani nepálí a nevyvolává vášně jako v minulosti. My jsme totiž přesvědčeni, že si musíme pomoci sami, a jsme pyšni na to, že to v podstatě také umíme. Stačí jednoduchá zkouška: projděte si prosby ze třetího dílu litaní ke všem svatým – jaké pocity při nich máte? Jako křesťané prosebnou modlitbu samozřejmě uznáváme – ale cítíme, že pomoci si musíme sami.

Až dosud jsme vypočítávali pouze příklady související s vírou v Boží prozřetelnost. Tedy příklady, při nichž vedle náboženské myšlenky hraje roli i náš všední, každodenní život. Jestliže už tady se víra jevila jako něco podivně cizího, ještě nápadnější to je, jde-li o jiná velká témata víry. Trápí nás ještě, když slyšíme o hříchu, jenž je vzpourou proti Bohu a jeho svatému zákonu? Přinese nám myšlenka na Krista či slova o vykoupení a milosti takovou úlevu, že si při nich z hloubi duše oddechne jako naši předkové, když je slyšeli? Tuto podivnou vzdálenost, která odděluje skutečnosti související s vírou od naší každodenní skutečnosti, vnímáme i při liturgických slavnostech, jichž se možná každou neděli věrně účastníme. I při obnovené liturgii se nám přece stále ještě vnučuje otázka: Kdyby se dnes měla liturgie vymyslet úplně znovu, úplně od začátku – vymyslel a uspořádal by ji někdo takto? Jestli jste si v tuto chvíli odpověděli *určitě ne!*, přiznáváte, že dnes – přes všechna vylepšení a reformy – nevnímáme liturgii jako *svou* bohoslužbu, která by odpovídala našemu vnitřnímu citění, že je to spíše bohoslužba předepisovaná zvnějšku, s níž se snažíme více či méně úspěšně sžít, a to i za cenu, že ti „druzí“ nad námi někdy vrtí hlavou a ptají se, co na „takových věcech“ vidíme.²

² To ovšem vůbec neznamená nějaké výhrady vůči liturgické reformě! K těmto otázkám srov. M. Einig, *Der heutige Mensch und die Liturgie (Christliches Leben*

Dost už příkladů! Jestliže příběh o fazolích vyvolal otázku, jestli je pro zastánce pokrokových zemědělských metod víra v Boha vůbec něčím víc než jen prázdnou tradicí, pak je to otázka položená nám všem. Není pochyby: Srovnáme-li to, v co věříme, s tím, co bezprostředně vnímáme, myslíme, cítíme a prožíváme, pak musíme přiznat, že mezi oběma oblastmi je propast. Ústřední body víry, k nimž se hlásíme, nemají žádnou bezprostřední souvislost s naším ostatním životem, přičemž my ovšem tento „ostatní“ život rozhodně považujeme za svůj „skutečný“ život. Jistě, naznačená situace nastane málokdy v takřkajíc v chemicky čisté podobě. Když se větru, dešti nedá poručit, uspořádají se na německém venkově prosebná procesí za příznivé počasí. Lékař, který už nedokáže pomoci, řekne nakonec: „Tady pomůže už jen modlitba.“ Při podobných „nedůslednostech“ nachytáme sami sebe docela často. Ale na druhé straně ještě žádnému rolníkovi při myšlence na Boží prozřetelnost nenapadlo, že by práce na poli byla zbytečná. Přesto tato základní situace trvá: Na rozdíl od minulosti jsme bezradní, máme-li náboženské pravdy, které vyznáváme, učinit středem vlastního každodenního života, který vnímáme všemi smysly a který naplňuje naši mysl. Víra a životní pocit se zdají být oddělené. Jako by byla u věřícího člověka celistvost života narušena. Platí-li, že víra musí určovat celý náš život, pak je jasné: *Svoji víru nezvládáme.*

Víra v lidském světě

Tíseň této situace může věřící křesťan – nebo křesťan, který chce věřit – prožívat s různou naléhavostí: buď ho palčivě bolí, že onu víru, s níž se hluboce identifikuje, nedokáže propojit s celým svým životním pocitem; nebo už unaveně rezignoval a bez teoretického pochybování se s rozpolceností lidského bytí smířil; nebo žije v temné úzkosti, protože se domnívá, že musí s vynaložením všech

heute 3), Augsburg 1968; O. H. Pesch, *Druhý vatikánský koncil 1962–1965*, Praha: Vyšehrad 1996 (kap. IV. Latina jen pro turisty a zahraniční dělníky – liturgická reforma); A. Adam, *Liturgický rok*, Praha: Vyšehrad 1998; též, *Liturgika*, Praha: Vyšehrad 2001; K. Richter, *Liturgie a život*, Praha: Vyšehrad 2003.

sil svět víry uhájit; nebo ochromeně čelí Boží nepřítomnosti, neviditelnosti ... V každém případě na něho doléhá tíseň. Může jí být zbaven? Může mu někdo ukázat, jak se dá *dnes věřit*? Přece jen budeme muset postoupit od příkladů ke skutečně přesnému popisu výchozí situace.

Po tom, co bylo řečeno, ji můžeme charakterizovat takto: *V našem světě se už Bůh nevyskytuje*. Ve srovnání s myšlením našich předků je to proměna nedozírného dosahu. Museli bychom vidět některé ze středověkých zobrazení světa, abychom pochopili, o jak velkou změnu jde. Uprostřed byla země (v jejím nitru peklo), kolem ní jedna nebeská vrstva za druhou a v nich se po svých drahách pohybovaly planety a hvězdy. A mimo tyto vrstvy, tedy za tou poslední, bylo na obraze napsáno: *Deus – Bůh*.³ Přirozeně žádný věřící křesťan nepochyboval, že Bůh je v nebi i na zemi, tedy všude. Přesto panovalo přesvědčení, že lze říct, „kde“ je Bůh „především“, kde už rozhodně není nic jiného než on. Země byla tedy místem, kde se zjevuje *nad-pozemský* Bůh.

To se důkladně změnilo, už asi před 400 lety.⁴ Od té doby, co moderní věda nevidaně rozšířila lidské poznání a možnosti, to vypadá, jako by byl Bůh stále více odsunován, jako by byl ze světa vyháněn. Stále méně přírodních procesů považujeme za výlučně Boží záležitost, kterou člověk nemá ovlivňovat a měnit – zasahujeme vlastně do všeho! Při myšlence na nezměrnou rozlohu vesmíru nás jímá závrať, ale že by to bylo místo vyhrazené pouze Bohu, o tom už nemůže být ani řeči. Svět už je *pouhý svět*, nebo přesněji: místo světa Božího je to svět polidštěný, „hominizovaný“, jak se dnes s oblibou říká. To je ta změna. Už „nevíme“, kde Bůh je a co dělá. Jestli na něho přesto někdo věří, nutně tak činí v rozporu se světem nebo minimálně bez ohledu na svět. A musí dokázat něco téměř nemožného – musí počítat s Bohem, považovat ho

³ Takové zobrazení viz M.-D. Chenu, *Thomas von Aquin. In Selbstzeugnissen und Bilddokumenten* (Rowohlts Monographien 45), Hamburg 1960, 102.

⁴ K těmto otázkám srov. H. Fries, *Glauben – Wissen. Wege zu einer Lösung des Problems*, Berlin 1960, 11–68. Další materiál v seznamu literatury (viz pozn. 1). Srov. též G. Meyer, *Die Sprache der Verkündigung und die Sprache der Wissenschaften*, in: *Wort und Antwort* 7 (1966) 161–166.

za nejskutečnější ze všech skutečností, a přesto odolat pokušení někam ho „umístit“.

Ta změna sama není nic nového, jak už jsme řekli. Nové je ovšem, že dnes si ji úplně otevřeně přiznáváme. Někteří pak začnou být úzkostliví – například ti starší sedláci z naší německé vsi. Obávají se, že je to snižování Božího majestátu, když se kompetence člověka neustále rozšiřuje i do oblastí, o nichž se dříve soudilo, že jsou výhradně v Božích rukou. Svět „pozemský“, „hominizovaný“, považují za pomník bezbožnosti. Ovšem jiní – a nad tím bychom se měli zamyslet – tvrdí, že právě hledat Boha v přírodě je skrytá forma bezbožnosti. Pokud budeme považovat Boha za *jednoho* z činitelů, vedle přírodních zákonů a lidské práce, nevidíme v něm – přísně vzato – Boha, nýbrž součást světa. Jestliže bylo v minulosti skutečně snazší věřit, pak za značnou cenu: tehdejší obraz Boha nebral radikální mimo-zemskost Boha úplně vážně. Někdy se dnes přímo vítá, že se představa Boha, jenž se projevuje a je vnímán v přírodě, zhroutila, a očekává se „čistá“ forma víry teprve v budoucnosti – samozřejmě zatím příliš nevíme, jak by měla vypadat.

Ať tak či tak, jedno by teď mohlo být zřejmé: Nový vztah ke světu, důsledek rozvoje přírodních věd a techniky, si vynucuje *nové cesty k víře*. Cesty k víře začínají totiž vždycky tam, kde člověk vnímá Boha nebo se alespoň po něm ptá. Dříve se tato zkušenost dostavovala při setkání s přírodou – a určovala specifický průběh cesty k víře. Tato cesta je nám dnes do značné míry uzavřena. Musíme hledat nové – jinak zůstane náš praktický život bez vnitřní souvislosti s naší vírou. Taková situace ovšem časem víru zahubí, protože jestliže víra nenaplnila celý život, pak se život vždycky projeví jako silnější. Proto je důležité najít cesty, které by mohly vést k víře *dnes*.

Cesty k víře

Při našem hledání musíme ovšem být nejen skromní, musíme především zůstat realisty. Nikdo z nás nestojí na úplném začátku takové cesty, ani člověk věřící, ani člověk (už) nevěřící. Většinou nebo dost často stojí ten, kdo se na cestu k víře ptá nebo o ní chce mluvit, uprostřed víry. Uprostřed víry, která zdaleka není výsledkem nějakého logického, nepřetržitého řetězu myšlenek. Možná jsme se učili věřit v rodině, ve skupině mládeže, od dobrého duchovního. Možná jsme ze začátku spíše napodobovali druhé, než bychom sami věřili. Postupně jsme tu a tam něco pochytili, osvojili si nějaký „důvod“, nějaký „argument“, a byli jsme rádi, že víme: Víra je věc, kterou lze brát vážně, v žádném případě to není únik do nějakého iracionálního. V této víře žijeme. Vlastně se zřídka ptáme, máme-li věřit. Pokud si vůbec klademe otázku, pak spíše jestli bychom neměli víru opustit. Ptáme-li se ovšem, jakou cestu má naše víra skutečně za sebou, pak to byla téměř vždycky cesta s velkými, někdy obrovskými skoky – to vidíme, jakmile se ji snažíme vidět ve světle logiky. A toto světlo rozsvítíme vždycky teprve tehdy, začneme-li o něčem ze své víry pochybovat.

Ptáme-li se tedy, jaké cesty vedou k víře, chceme-li si ujasnit, kde a jak vznikají otázky, na něž se zaměřuje víra (řekněme to naplno: víra v křesťanskou zvěst), jestliže máme v úmyslu vytyčit pokud možno hladkou myšlenkovou trasu až k tomu k okamžiku, kdy stojí každý sám před odvážným *rozhodnutím* uvěřit, neděláme to v situaci, jako bychom měli teprve konvertovat. Touhle stezkou nepůjdeme poprvé. Tentokrát budeme snad jen odstraňovat křoví, kořeny a kamení, které jsme předtím přeskakovali nebo obcházel.

Děláme to, abychom mohli i druhým ukázat, že taková cesta navzdory jiným domněnkám a tvrzením existuje; že křesťan sice svoji víru nemůže dokázat, ale může ji zodpovědně eticky a intelektuálně obhájit. Chceme to ovšem udělat také proto, abychom se i my sami mohli vydat touto cestou kdykoli kterýmkoli směrem, aniž bychom na ní jako věčné děti dělali znovu tytéž bezmyšlenkovité, nelogické skoky. Nutně se ovšem budeme znovu a znovu vracet, protože – o tom si ještě podrobně řekneme – cesta k víře má jeden zvláštní rys: u jejího cíle se nikdo nemůže jednou provždy

v klidu usadit. Dnes tento zvláštní rys víry hmatatelně prožíváme: je ze všech stran kritizována a zpochybňována. Věřit dnes vyžaduje úsilí a odvahu. Trhlina mezi vyznáním víry a životní zkušeností je nejzávažnější příznak této situace. Kdo sám sobě podle svých vlastních sil nezodpoví otázku, proč věří, kdo tedy není ochoten kráčet po starých i nových cestách k víře stále znovu, tomu se těžko kdy podaří tuto trhlinu zacelit, svoji víru zvládnout, proměnit ji z prázdné tradice v naplněný život.

Výchozí otázka

Nejdůležitější je začít na správném místě, vydat se na cestu k víře se správnou výchozí otázkou na rtech. Ještě jednou nám mohou pomoci naše příklady a rozbor situace. Člověk, který nejraději hledá a vnímá Boha v přírodě a odtud se chce vydat zpět po cestě víry, začne vždy otázkou: *Odkud* se vzal svět, člověk, přírodní procesy? Příroda sama, svět sám mu vnukne odpověď: Bůh mě stvořil a projevuje se ve mně. Taková otázka a odpověď budou platit vždycky. A co víc: Nikdy nemohou být zakázány a nikdy nemůže být prohlášen za hloupého, staromódního nebo zaostalého ten, kdo i dnes hledá svoji cestu k víře takto. Když se ovšem uvažující člověk dnešní doby necítí být při setkání s přírodou konfrontován s otázkou Boha (například z výše uvedených důvodů a na základě zmíněných nových zkušeností se světem), pak výchozí otázka jeho cesty k víře logicky nemůže znít *odkud*. Existuje nějaká jiná výchozí otázka, která by pokud možno platila za všech okolností a od samého počátku více odpovídala křesťanskému poselství? Neměli bychom se vlastně na začátku cesty k víře ptát: *K čemu? Proč*, tj. *pro co* existuje svět, *k čemu* je tady člověk? Co když otázka na začátku cesty k víře nehledá ani tak *původ* jako spíše *smysl*?

DOSLOV K NOVÉMU VYDÁNÍ

Jestliže osm let po prvním vydání a více než jedenáct let od započetí práce na knize považuje nakladatelství za nutné a užitečné vydat ji znovu (celkem potřetí), nepřekvapuje to nikoho víc, než autora samotného. Tehdy jsem psal knihu vědomě, ale bez velkých nadějí proti „duchu doby“, v níž bylo obvyklé posuzovat legitimitu všech teologických výpovědí podle významu, jaký měly pro společenský rozměr lidského života (srov. str. 9 a 10 a kap. 3 a 4). Je snad duch oné doby mrtev, ale způsob, jakým kniha tehdy kladla otázky, znovu aktuální? To se myslím nedá tvrdit – třebaže se od roku 1970 i v teologickém uvažování leccos změnilo. Přesto se zdá, že dnešnímu hledajícímu člověku může toto „Svědectví o víře“ posloužit. Mám z toho radost. Slyšel jsem, že se kniha používá i v hodinách náboženství ve vyšších třídách gymnázií a při vzdělávání učitelů náboženství.

První, co jsem si v této situaci pomyslel, bylo přirozeně: Knihu je nutno napsat znovu, přinejmenším ji musím podstatně vylepšit a modernizovat. To ovšem z vnějších důvodů není možné. Kromě toho si kladu otázku: Co musím v *každém případě* škrtnout? Co bych *zásadně* napsal jinak? V obou případech si odpovídám: nic. Přirozeně bych odstranil nebo nahradil dobové narážky a příklady v úvodu některých kapitol. Kromě toho doufám, že jsem se v posledních letech něčemu přiučil – především během práce na nové věrouce (*Kleines katholisches Glaubensbuch*, viz seznam literatury, česky pod názvem *Základní otázky katolické víry*, Praha: Vyšehrad 1997), jejíž rozvržení, obsah i jazyk ostatně vychází z tohoto „Svědectví“. Dnes bych se např. vyjadřoval diferencovaněji k problému smyslu (kap. 2) a ke kritice církve (kap. 3); klidnějších formulací byl užil v pasážích o „politické teologii“ (kap. 4), kapitoly 6–9 bych upřesnil exegeticky, kapitolu 10 dopracoval z hlediska dějin dogmat a v kapitolách 15 a 16 bych se intenzivněji zabýval vztahem mezi předposlední a poslední budoucností

člověka. V kapitole 10 bych podrobněji vyložil učení o Trojici, kapitolu 13 bych doplnil o aspekty kontroverzní teologie a po kapitole 14 bych přece jen zařadil speciální kapitolu o hříchu, kterou jsem tehdy záměrně vynechal (domníval jsem se, že důležitější bude interpretovat křesťanskou morálku pozitivně).

Ale vzhledem k tomu, že všechny tyto změny a doplňky by nijak nezměnily základní myšlenkovou linii, lze žádoucího zlepšení dosáhnout cílenými odkazy na literaturu, kterou bych při nové verzi musel brát v úvahu a eventuálně i uváděl v poznámkách. Seznam této literatury, členěný podle témat jednotlivých kapitol, připojuji tedy nyní k jinak nezměněnému textu. V textu samém byly pouze opraveny tiskové chyby, případně změněna poznámka, např. při nových vydáních knih nebo u článků zařazených do sborníků.

Doufám tedy, že kniha v této revidované a doplněné formě poslouží jako první pomoc pro čtenáře, který si bude chtít ujasnit svoji víru, jako pomůcka, jejímž největším úspěchem bude, stane-li se brzy zbytečnou.

Věnování knihy zůstává v platnosti. Toto nové vydání posílám svému bratru Albertovi na jeho nové působiště v Koblenci, kam nastupuje jako vojenský děkan a docent Armádní školy pro řídicí pracovníky.

Hamburg, v adventě 1978

Otto Hermann Pesch

Otto Hermann
Pesch
Svědectví
o víře

EDICE CESTY 19. SVAZEK

Z německého originálu Rechenschaft
über den Glauben, vydaného nakladatelstvím
Matthias Grünewald Verlag, Mainz
roku 1983 (3. rozšířené vydání)
přeložila Helena Medková
Typografie Zbyněk Kočvar
Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
roku 2014 jako svou 1277. publikaci
Vydání první. AA 10,16. Stran 192
Odpovědný redaktor Jaroslav Vrbenský
Vytiskla Tiskárna a vydavatelství 999, s. r. o.
Doporučená cena 248 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-482-2